

Nazwa projektu Ustawa o bonie senioralnym	Data sporządzenia 10.10.2024 r.
Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Minister do spraw Polityki Senioralnej	Źródło: Expose Premiera
Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Marzenia Okła-Drewnowicz Minister do spraw Polityki Senioralnej	Numer w Wykazie Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów UA3
Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Marlena Muszyńska Departament Polityki Senioralnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów e-mail: DS@kprm.gov.pl	

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Bon senioralny jest odpowiedzią polityki publicznej na wyzwania związane z godzeniem obowiązków wynikających z pracy i zapewnieniem wsparcia odpowiadającego potrzebom seniorów przez rodzinę. Konieczność opieki nad bliskimi seniorami niejednokrotnie wiąże się z ograniczeniem aktywności zawodowej (w tym w szczególności kobiet) lub ponoszeniem znaczących kosztów zapewnienia tej opieki na rynku prywatnym. Ponadto, niska podaż osób chcących świadczyć usługi w zakresie opieki nad osobami starszymi, powoduje że dostęp do tego typu usług jest znacząco ograniczony.

Prognozy demograficzne wskazują na dynamiczny wzrost liczby osób starszych w Polsce w najbliższych dziesięcioleciach, co stwarza nowe wyzwania dla polityk publicznych, w tym w obszarze zabezpieczenia społecznego. Bon senioralny jest odpowiedzią na niezagospodarowaną przestrzeń pomiędzy pomocą społeczną i świadczeniami realizowanymi w jej ramach, a systemem ochrony zdrowia, w tym w szczególności opieką długoterminową.

Projekt ustawy ma na celu:

- 1) Wsparcie osób aktywnych zawodowo w zapewnieniu opieki nad osobami w wieku 75 lat lub więcej, względem których ciąży na nich obowiązek alimentacyjny.** Opieka nad starszym członkiem rodziny może być zadaniem mocno obciążającym dla pozostałych członków rodziny. W szczególności ma to miejsce w sytuacjach znacznego pogorszenia sprawności psychofizycznej osoby starszej, wielochorobowości, czy też chorób neurodegeneracyjnych, które są charakterystyczne dla wieku starszego. Sytuację komplikuje także fakt, że w wyniku zmian gospodarczych, które miały miejsce w ostatnich trzydziestu latach, osłabieniu uległy więzi społeczne, zaś wiele osób młodych opuściło miejscowości rodzinne na rzecz pracy i życia w innych miastach. Osoby starsze, które wraz z wiekiem z coraz większą trudnością mogą zaspokoić swoje podstawowe potrzeby dnia codziennego, żyją w oddaleniu od swoich dzieci i wnuków, czyli osób które w naturalny sposób stanowią podstawową siatkę wsparcia. Ponadto nawet w sytuacji zamieszkiwania w jednej miejscowości osoby starszej i jej bliskich, opieka może być utrudniona w związku z obowiązkami zawodowymi i rodzinnymi dzieci lub dorosłych wnuków osób starszych. W obliczu ograniczonego dostępu do usług opieki nad osobami starszymi, zarówno w ramach systemu pomocy społecznej, jak i opieki prywatnej, zabezpieczenie potrzeb osób starszych może być znacząco utrudnione. Może to wiązać się z koniecznością ograniczenia aktywności zawodowej lub w skrajnych przypadkach przedwczesnym wychodzeniem z rynku pracy, szczególnie kobiet. Rozwiązania przewidziane w projekcie ustawy o bonie senioralnym (dalej jako: projekt ustawy) mają pomóc w opiece nad osobą, która ukończyła 75. rok życia oraz jest osobą z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Dostarczenie pomocy w postaci usług wsparcia podstawowych czynności życia codziennego, ma za zadanie pomóc osobom aktywnym zawodowo w organizacji opieki nad bliską osobą starszą, a jednocześnie umożliwić im kontynuowanie aktywności zawodowej.
- 2) Rozszerzenie wachlarza usług społecznych.** Projekt ustawy zakłada, że osoba w wieku 75 lat lub więcej otrzyma usługi wsparcia, które nie będą usługami świadczonymi w ramach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.). Nowy rodzaj usług, będzie obejmował cztery kategorie tychże: zaspokojenie podstawowych codziennych potrzeb życiowych, pomoc w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgniarską oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi świadczone w ramach bonu będą miały charakter niemedyyczny i ich celem będzie wsparcie w czynnościach życia codziennego osób starszych. Usługi będą świadczone w miejscu zamieszkania osoby starszej. Uzupełnią one już obecnie dostępne wsparcie w ramach opieki nad osobami starszymi w ramach systemu pomocy społecznej (usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze) oraz w ramach systemu ochrony zdrowia (np. pielęgniarska domowa opieka długoterminowa).
- 3) Zwiększenie dostępu do usług wsparcia na rzecz osób starszych.** Projektowane rozwiązanie jest skierowane do osób, które nie kwalifikują się, ze względu na dochody gospodarstwa domowego, do skorzystania z usług opiekuńczych realizowanych w ramach pomocy społecznej. Zakłada się, że nie będzie możliwe łączenie usług realizowanych w ramach bonu z usługami opiekuńczymi realizowanymi w ramach systemu pomocy społecznej oraz wsparciem finansowym, które mogą otrzymać osoby starsze w związku z niepełnosprawnością. Powyższe ma umożliwić większej liczbie osób skorzystanie z usług opieki oraz zmniejszenie tzw. „białych plam”, a więc gmin w których nie są dostępne usługi wsparcia dla osób starszych.

- 4) **Zwiększenie podaży osób świadczących usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych.** W 2023 r. w ośrodkach pomocy społecznej zatrudnionych było 6685 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze (w tym 626 pracowników wykonujących specjalistyczne usługi opiekuńcze)¹. Dane te nie obejmują liczby osób zatrudnionych w domach pomocy społecznej oraz innych placówkach opieki całodobowej i całonocnej, a także kadry zatrudnionej w podmiotach którym gmina zleciła to zadanie. Analizy przeprowadzone w ramach projektu pn. „Wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50 lat i więcej w międzynarodowym projekcie Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE)”² wskazują, że według stanu na 31 marca 2021 r. liczba pracujących w zawodach: asystent osoby niepełnosprawnej, opiekun osoby starszej, opiekun w domu pomocy społecznej i opiekunka środowiskowa w Polsce wyniosła 31,6 tys. osób³. Ponad połowę z tych osób (tj. 56%) stanowiły osoby pracujące w domach pomocy społecznej. Wśród ogółu zatrudnionych w wyżej wskazanych zawodach opiekunowie osoby starszej stanowili 21%. Jednocześnie, różne badania społeczne⁴ wskazują na spadek samodzielności w radzeniu sobie z podstawowymi czynnościami życia codziennego wraz z wiekiem. Przykładowo, zgodnie z wynikami Europejskiego Badania Warunków Życia (EU-SLIC) z 2022 r. 65,4% osób w wieku 75 lat lub więcej wskazywało na ograniczenie w wykonywaniu czynności zwykle wykonywanych przez ludzi, które było spowodowane przez problemy ze zdrowiem, trwające co najmniej 6 miesięcy (wskaźnik GALI). Wśród osób w wieku 60-74 lat udział ten był znacznie niższy i wyniósł 37,6%. Oznacza to, że liczba osób pracujących w zawodach związanych ze świadczeniem opieki dla osób starszych jest niewystarczająca względem potencjalnych potrzeb. W projekcie ustawy zostały przewidziane minimalne wymagania dla osób wykonujących usługi w ramach bonu senioralnego. Osoby, które będą chciały wykonywać usługi w ramach bonu senioralnego będą zobowiązane do odbycia minimum 30 godzinnego szkolenia, którego przedmiotem będą m.in. zagadnienia związane z opieką nad osobą starszą oraz udzielaniem pierwszej pomocy przedlekarskiej. Wymagania te nie powinny stanowić znaczącej bariery dla osób chcących wykonywać usługi w ramach bonu senioralnego. Przewiduje się, że rozwiązanie pozwoli na zbudowanie zasobu osób mogących świadczyć usługi w ramach bonu w miejscu zamieszkania. Pozwoli na zwiększenie legalnego zatrudnienia, m.in. na obszarach wiejskich, poprzez zapewnienie stałych dochodów osobom świadczącym tego typu usługi, zwiększenie ich bezpieczeństwa socjalnego w związku z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne, zapewnienie minimalnych wymogów do świadczenia tego typu usług. Zakłada się również że pozwoli ono na zmniejszenie szarej strefy w zakresie usług opiekuńczych.
- 5) **Aktywizacja społeczności lokalnych i wzrost aktywności zawodowej, w szczególności na obszarach wiejskich.** Zakłada, że realizacja bonu senioralnego będzie odbywała się na poziomie gminy. Gmina jest jednostką będącą najbliższą swoich mieszkańców, której będzie najłatwiej zorganizować system realizacji usług w ramach bonu senioralnego, który będzie dostosowany do potrzeb mieszkańców. Projekt ustawy zakłada możliwość realizacji usług przez gminę samodzielnie lub poprzez zlecenie ich realizacji m.in. podmiotom ekonomii społecznej, które prowadzą działalność w obszarze społecznym.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowane rozwiązanie będzie nakierowane na osoby aktywne zawodowo, które w związku z wykonywaną pracą nie mogą zapewnić wsparcia bliskiej osobie starszej w zakresie podstawowych czynności dnia codziennego. Jednocześnie, projektowane rozwiązanie polega na zapewnieniu osobom w wieku 75 lat lub więcej, którzy doświadczają niezaspokojonych potrzeb wsparcia w zakresie usług realizowanych w jej miejscu zamieszkania.

Osobą uprawnioną do pozyskania usług świadczonych w ramach bonu senioralnego na rzecz osoby w wieku 75 lat lub więcej będzie jej zstępny. Zstępny jest osobą, na której zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809) ciąży obowiązek alimentacyjny oraz:

- 1) pozostającą w zatrudnieniu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 43 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, 742, 858, 863 i 1089), tj. wykonującą pracę na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą lub
- 2) prowadzącą działalność gospodarczą, która jest zorganizowaną działalnością zarobkową, wykonywaną we własnym imieniu i w sposób ciągły, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236 i 1222), lub
- 3) świadczącą usługi na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 i 1237) stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, lub
- 4) osiągającą przychód z działalności rolniczej, z działów specjalnych produkcji rolnej lub ze świadczenia pomocy rolnikowi (pomocnik rolnika), w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90 i 1234).

Osobą uprawnioną do korzystania z usług wsparcia świadczonych w ramach bonu senioralnego będzie osoba, która ukończyła 75 rok życia, w przypadku której jest możliwe zidentyfikowanie niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, które to potrzeby nie mogą zostać zaspokojone przez rodzinę tej osoby. Osoba ta powinna posiadać zstępnych aktywnych zawodowo, zaś jej przychód z emerytury lub renty nie powinien przekraczać wysokości wskazanej w ustawie.

Projekt ustawy zakłada, że przychód zstępny uprawniający do ubiegania się o przyznanie bonu senioralnego nie może przekraczać wysokości:

- 1) dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę dla gospodarstwa jednoosobowego lub

¹ Sprawozdanie MRiPS-06, dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/statystyka-za-rok-2022>.

² „Rozpoznanie potencjalnego popytu oraz podaży usług opiekuńczych na rzecz osób starszych” Raport cząstkowy nr 2 w ramach zadania 5 i 8 projektu „Wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50 lat i więcej w międzynarodowym projekcie Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE)”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Dostęp on-line: https://www.share50plus.pl/sites/share50plus.pl/files/2023-12/Raport%20cz%20C4%85stkowy%20nr%202_.pdf

³ Szacunek ten oparty został na wynikach badania GUS pt. „Zapotrzebowanie rynku pracy na pracowników według zawodów, edycja 2021”. Badanie to dostarcza wyników reprezentatywnych na poziomie średnich grup zawodów, dlatego też nie pozwala na precyzyjne określenie skali zatrudnienia w badanym obszarze.

2) trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę dla gospodarstwa wieloosobowego (bez względu na liczbę osób w rodzinie).

W przypadku gospodarstwa jednoosobowego przychód nie może być niższy niż wysokość wynagrodzenia minimalnego za pracę.

Przychód gospodarstwa domowego będzie określany na podstawie:

- zaświadczenia (w przypadku osób pracujących lub świadczących usługi na podstawie umowy zlecenia, agencyjnej umów do których stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) lub oświadczenia (w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą) o przychodach zstępnego obejmującego przeciętny przychód z 3 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku;
- zaświadczenia wydanego przez gminę o dochodach z gospodarstwa rolnego w przypadku rolników;
- kopii deklaracji podatkowej, za rok poprzedzający rok złożenia wniosku.

W przypadku rolników, dochód ustalany będzie jako iloczyn powierzchni gruntów w hektarach przeliczeniowych i przeciętnego dochodu z 1 hektara przeliczeniowego ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1176).

Ponadto projektowana ustawa przewiduje wprowadzenie progu związanego z przychodami osoby w wieku 75 lat lub więcej, na rzecz której przyznawany będzie bon senioralny. Zakłada się, że przychód ten nie będzie mógł być wyższy niż:

- 3 500,00 zł brutto (wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym) w 2026 r.;
- 4 000,00 zł brutto (wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym) w 2027 r.;
- 4 500,00 zł brutto (wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym) w 2028 r.;
- 5 000,00 zł brutto (wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym) w 2029 r i kolejnych latach obowiązywania ustawy.

Przychód osoby w wieku 75 lat lub więcej, na rzecz której przyznany zostanie bon senioralny, będzie określany na podstawie decyzji właściwego organu w sprawie przyznania renty lub emerytury zawierającej wysokość tego świadczenia (wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym) z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku. Do wniosku dołączana będzie także kopia deklaracji podatkowej za poprzedni rok.

W przypadku gdy osoba w wieku 75 lat lub więcej mieszka z inną/innymi osobami dorosłymi, wówczas wsparcie w ramach bonu senioralnego będzie dotyczyło jedynie wybranych potrzeb seniora, które nie mogą zostać zaspokojone poprzez wsparcie udzielane przez innych dorosłych członków gospodarstwa domowego. W przypadku, w którym w gospodarstwie domowym wraz z osobą w wieku 75 lat lub więcej zamieszkuje inna osoba dorosła, która nie pozyskuje dochodu i jest zdolna zapewnić jej pomoc, wówczas wsparcie w ramach bonu senioralnego nie będzie przysługiwało.

W przypadku zamieszkiwania pod tym samym adresem więcej niż jednej osoby w wieku 75 lat lub więcej, wobec których zostały złożone wnioski o przyznanie bonu senioralnego, wówczas każdy złożony wniosek będzie rozpatrywany oddzielnie, jednakże maksymalna liczba godzin wsparcia w ramach bonu, dla obu domowników nie będzie mogła przekroczyć 72 godzin miesięcznie.

Wniosek o przyznanie bonu senioralnego będzie składany przez zstępnego osoby w wieku 75 lat lub więcej do gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby w wieku 75 lat lub więcej. Gmina w toku weryfikacji wniosku dokonuje oceny niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego z wykorzystaniem kwestionariusza. Na podstawie oceny, gmina określa rodzaj i intensywność wsparcia. Do wniosku dołączana będzie zgoda osoby w wieku 75 lat lub więcej na złożenie wniosku przez zstępnego.

Miesięczna wartość bonu senioralnego może wynosić maksymalnie 2150,00 zł, co będzie odpowiadało 50 godzinom usług wsparcia. Poprzez bon senioralny rozumie się prawo do skorzystania ze wsparcia w ramach usług wsparcia w określonej liczbie godzin, w zakresie niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Wartość przyznawanego bonu senioralnego będzie uzależniona od potrzeb osób starszych wynikających oceny przeprowadzonej przez gminę. Wartość bonu odpowiada liczbie godzin pomnożonych przez stawkę za jedną godzinę usług.

Usługi świadczone w ramach bonu senioralnego będą przyznawane w zakresie niezaspokojonych potrzeb życia codziennego w ramach czterech obszarów:

- 1) zaspokojenie podstawowych codziennych potrzeb życiowych lub
- 2) pomoc w uzyskaniu dostępu do świadczeń zdrowotnych, lub
- 3) podstawowa opieka higieniczno-pielęgnacyjna, lub
- 4) zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Liczba godzin usługi wsparcia uzależniona będzie od liczby punktów w skali niezaspokojonych potrzeb w zakresie podstawowych czynności życia codziennego określonych w toku oceny przez gminę z wykorzystaniem kwestionariusza. Osobie w wieku 75 lat lub więcej, która otrzymała w skali niezaspokojonych potrzeb życia codziennego :

- 1) od 11 do 20 punktów - przysługuje do 12 godzin usług wsparcia miesięcznie;
- 2) od 21 do 35 punktów - przysługuje od 13 do 24 godzin usług wsparcia miesięcznie;
- 3) od 36 do 50 punktów - przysługuje od 25 do 36 godzin usług wsparcia miesięcznie;
- 4) od 51 do 60 punktów - przysługuje od 37 do 50 godzin usług wsparcia miesięcznie.

Bon senioralny będzie przyznawany w formie decyzji wydawanej na 12 miesięcy. Po tym okresie następuje ponowna weryfikacja prawa do usług.

W przypadku zmiany potrzeb życia codziennego osoby w wieku 75 lat lub więcej, która korzysta z bonu senioralnego, osoba wykonująca usługi wsparcia lub zstępny informuje podmiot realizujący bon senioralny lub gminę. Gmina dokonuje wówczas weryfikacji oceny niezaspokojonych potrzeb życia codziennego tej osoby.

Gmina może samodzielnie realizować bon senioralny lub zlecić jego realizację różnym typom podmiotów np. podmiotom ekonomii

społecznej w tym organizacjom pozarządowym lub podmiotom prywatnym. Gmina będzie miała dowolność w określeniu sposobu realizacji bonu senioralnego. Umożliwi to jak najpełniejsze wykorzystanie zasobów dostępnych na poziomie danej gminy (np. działających organizacji pozarządowych, przedsiębiorców świadczących określone usługi, zasobów własnych gminy).

Wskazanie szerokiego katalogu podmiotów, którym gmina będzie mogła zlecić realizację usług w ramach bonu senioralnego ma umożliwić rozwój lokalnych instytucji ekonomii społecznej. Takie podejście poszerza gminie zakres podmiotów, które mogą realizować usługi w ramach bonu senioralnego, nie ograniczając go przede wszystkim do ośrodków pomocy społecznej czy centrów usług społecznych, które zostały przekształcone z ośrodka pomocy społecznej.

Podmiot realizujący bon senioralny będzie kontraktował (forma zatrudnienia czy świadczenia pracy nie będzie determinowana przez ustawę) osoby wykonujące usługi w ramach bonu senioralnego.

Na poziomie projektowanych rozwiązań zakłada się ustanowienie minimalnych wymagań, które powinny spełniać osoby wykonującą usługi w ramach bonu senioralnego. Osoba wykonująca te usługi:

- 1) jest pełnoletnia;
- 2) posiada wykształcenie co najmniej średnie, średnie branżowe, zasadnicze branżowe lub zasadnicze zawodowe;
- 3) nie jest członkiem rodziny seniora, na rzecz którego będzie świadczyć usługi w ramach bonu senioralnego;
- 4) nie jest oddzielnie zamieszkującym małżonkiem, wstępnym ani zstępnym osoby, na rzecz której będzie świadczyć usługi w ramach bonu senioralnego;
- 5) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości, przeciwko rodzinie i opiece, przeciwko czci i nietykalności cielesnej, przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości lub przeciwko mieniu;
- 6) ukończyła szkolenie przygotowujące do pracy z osobami z niezaspokojonymi potrzebami w zakresie podstawowych czynności życia codziennego, w tym szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Osoba świadcząca usługi w ramach bonu senioralnego, przed przystąpieniem do ich świadczenia, powinna odbyć szkolenie, którego minimalna długość obejmować będzie co najmniej 30 godzin zajęć. Zagadnienia wchodzące w przedmiot szkolenia powinny obejmować m.in.:

- 1) organizacja opieki nad seniorem;
- 2) podstawy metodyki pracy opiekuńczej;
- 3) podstawy psychologii i socjologii w opiece nad seniorem;
- 4) praktyczne aspekty wykonywania czynności opiekuńczych oraz związanych z aktywizacją społeczną;
- 5) szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Bon senioralny jest rozwiązaniem mającym na celu uzupełnienie istniejących już rozwiązań. Jego celem jest wsparcie pracujących zstępnym osób w wieku 75 lat lub więcej w zakresie zapewnienia usług wsparcia. Rozwiązanie to nie będzie zastępowało żadnego z istniejących narzędzi prawnych lub programów w tym obszarze. Jednocześnie, co do zasady, nie przewiduje się możliwości łączenia bonu senioralnego z innymi usługami o charakterze opiekuńczym lub świadczeniami dla osób starszych w systemie pomocy społecznej lub ochronie zdrowia. Wyjątkiem jest dodatek pielęgnacyjny, przyznawany osobom w wieku 75 lat lub więcej z urzędu, jednak wartość tego dodatku wliczana jest do kryterium osoby starszej uprawniającego do otrzymania bonu senioralnego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W poszczególnych państwach Unii Europejskiej istnieją zróżnicowane rozwiązania w zakresie zapewnienia świadczeń w zakresie opieki długoterminowej, a w ramach tego systemu – wsparcia związanego z usługami opiekuńczymi o charakterze niemedyceznym w miejscu zamieszkania osoby starszej.

W wielu krajach funkcjonują przepisy uzależniające dostęp do świadczeń w zakresie opieki oraz ich wysokości od stopnia potrzeb danej osoby. Jest on zazwyczaj określany z wykorzystaniem skali ADL (skala podstawowych czynności życia codziennego) i IADL (skala złożonych czynności dnia codziennego), które w zależności od kraju mogą być modyfikowane oraz uzupełniane o dodatkowe miary np. związane z warunkami mieszkaniowymi, sieciami wsparcia etc.

Republika Federalna Niemiec

W Niemczech funkcjonuje obowiązkowe ubezpieczenie pielęgnacyjne, jako element systemu ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczenie to powiązane jest z ubezpieczeniem chorobowym. Ubezpieczenie pielęgnacyjne finansowane jest ze składek ubezpieczonych i ich pracodawców. Wymiar składki wynosi 3,4% wynagrodzenia brutto pracownika, przy czym składka jest wyższa dla osób bezdzietnych. Wymiar składki podlega zmianom w czasie i uwzględnia zmiany struktury populacji według wieku. Instytucjami odpowiedzialnymi za realizację zadań w ramach tego ubezpieczenia są kasy ubezpieczenia pielęgnacyjnego.

Ubezpieczenie ma pokrywać koszty związane z wydatkami na opiekę osób, których samodzielność i kompetencje są ograniczone ze względu na problem zdrowotne, które w związku z tym potrzebują wsparcia osób trzecich. Potrzeba opieki musi być długoterminowa – tj. szacowana na co najmniej sześć miesięcy – i być zidentyfikowana poprzez skalę opartą na miarach ADL i IADL.

Jest to 6-stopniowa skala odnosząca się do możliwości wykonywania czynności w zakresie poruszanie się, umiejętności poznawczych i komunikacyjnych oraz problemów natury psychologicznej, samodzielności w wykonywaniu codziennych czynności (ubieranie się, jedzenie etc.), radzenia sobie z wymaganiami i obciążeniami związanymi z chorobą (np. przyjmowanie leków, badanie ciśnienia krwi), organizacji dnia codziennego i skalą kontaktów społecznych. Dodatkowo zbierane są informacje dotyczące samodzielności w wykonywaniu czynności poza miejscem zamieszkania (np. możliwość wyjścia z domu) oraz prowadzenia gospodarstwa domowego - odpowiedzi w ramach tych obszarów są pomocne przy układaniu indywidualnego planu opieki.

Ocenę zakresu wsparcia dokonuje kadra medyczna lub wyznaczona do tego osoba przez kasę ubezpieczenia pielęgnacyjnego. Wszystkie świadczenia z ubezpieczenia na opiekę długoterminową są dostępne począwszy od poziomu drugiego skali. W przypadku

poziomu pierwszego, w ramach którego samodzielność osoby badanej jest nieznacznie ograniczona, nie ma dostępu do wszystkich świadczeń z tytułu opieki długoterminowej.

W ramach ubezpieczenia pielęgnacyjnego istnieje swobodny wybór pomiędzy świadczeniami rzeczowymi a pieniężnymi. Ponadto świadczenia pieniężne i świadczenia rzeczowe można łączyć (w ramach ogólnej kwoty wsparcia przyznanej danej osobie). Osoba wymagająca opieki długoterminowej ma co do zasady swobodę wyboru między opieką w domu a opieką w ośrodku stacjonarnym, a także możliwość wyboru między kilkoma licencjonowanymi placówkami i usługami.

Wszystkie kasy ubezpieczenia pielęgnacyjnego mają obowiązek udzielania informacji i wyjaśnień w zakresie przysługujących danej osobie świadczeń. Wraz z zawiadomieniem o przyznaniu świadczeń udostępniane jest zestawienie zawierające porównanie usług i cen placówek zlokalizowanych w najbliższej okolicy miejsca zamieszkania danej osoby (gmina), najbliższą placówką opiekuńczą oraz propozycje indywidualnych konsultacji opiekuńczych. Kasy informują także ubezpieczonego, że ma on prawo do otrzymania zaświadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego po uprzednim stwierdzeniu potrzeby opieki w tym zakresie.

Republika Austrii

Świadczenie z tytułu opieki długoterminowej jest zryczałtowanym świadczeniem niezwiązanym z dochodami lub majątkiem osoby, która go otrzymuje. Jego celem jest zrekompensowanie wydatków wynikających z usług opiekuńczych i zapewnienie osobom starszym niezbędnej opieki i wsparcia. Istnieje siedem kategorii świadczenia z tytułu opieki długoterminowej, uzależnionych od stopnia trudności w realizacji czynności życia codziennego danej osoby. Zakres opieki jest ustalany w wymiarze godzinowym w zależności od zakresu zidentyfikowanych potrzeb. Kategoria pierwsza przeznaczona jest dla osób wymagających opieki w wymiarze od 65 do 95 godzin miesięcznie, kategoria siódma – ponad 180 godzin.

Świadczenie wypłacane jest bezpośrednio beneficjentowi i może zostać wydane na sfinansowanie opieki długoterminowej według własnego uznania. W przypadku niewłaściwego wykorzystania świadczenia, może zostać ono zastąpione świadczeniami rzeczowymi. Wniosek o przyznanie świadczenia może zostać złożony przez: osoby wymagające wsparcia, przedstawiciela prawnego lub opiekuna, członków rodziny, lub gospodarstwa domowego.

Ocena opiera się na podstawie ekspertyzy lekarskiej i odnosi się do zdolności do wykonywania czynności polegających na np. ubieraniu się i rozbieraniu, higienie osobistej, przyjmowaniu i spożywaniu posiłków, załatwianiu potrzeb, przyjmowaniu leków czy poruszaniu się. W aktach prawnych określono także orientacyjny czas wykonywania poszczególnych czynności przez opiekuna, który wykorzystuje się do określenia całkowitego wymiaru czasu opieki niezbędnej dla danej osoby.

Republika Francuska

Podstawową formą wsparcia w zakresie zaspokojenia potrzeb osób starszych jest zasiłek związany ze stopniem autonomii (*Allocation personnalisée d'autonomie* – APA). Jest on wypłacany każdej osobie w wieku 60 lat i starszej, która potrzebuje pomocy w wykonywaniu codziennych czynności lub której stan zdrowia wymaga stałego monitorowania.

Ma on na celu zaspokojenie potrzeb o charakterze niemedyceznym.

Wysokość zasiłku zależy od stopnia autonomii mierzonej według skali AGGIR. Skala ta definiuje kilka stopni utraty autonomii, począwszy od 1 (największa utrata autonomii) do 6 (najniższa utrata autonomii). Zasiłek przysługuje osobom sklasyfikowanym w stopniach od 1 do 4. Ocena stopnia autonomii mierzona jest przez specjalistów z zespołu medyczo-socjalnego w miejscu zamieszkania. Jeżeli osoba starsza zamieszkuje z innymi osobami – dokonywana jest także ocena ich sytuacji i potrzeb (uwzględnienia się także nieformalnych opiekunów).

Zasiłek APA ma za zadanie sfinansować tzw. plan opieki w miejscu zamieszkania, w którym wskazywana jest potrzebna liczba godzin opieki osobistej lub społecznej, a także innych dostosowań życiowych w celu utrzymania danej osoby w społeczności. W szczególności zasiłek może zostać przeznaczony na pokrycie wynagrodzenia pomocy domowej lub opiekuna, koszty transportu, dostawę posiłków, adaptację mieszkania do potrzeb osoby starszej. W ramach oceny sytuacji osoby starszej, mogą zostać zalecone także inne rodzaje wsparcia np. skierowane do członków rodziny tej osoby, które się nią opiekują (opiekun rodzinny).

Zasiłek może otrzymać osoba przebywająca w swoim miejscu zamieszkania lub w domu opieki.

Zasiłek APA w miejscu zamieszkania służy do pokrycia (w całości lub w części) wydatków niezbędnych do umożliwienia życia osoby starszej w miejscu zamieszkania. Co do zasady zasiłek jest wypłacany osobie starszej, jednakże może on być (w całości lub części) przekazany bezpośrednio do wskazanej przez tą osobę placówki pomocy domowej lub osobie / organizacji, która zapewnia pomoc techniczną i inne rodzaje wsparcia.

Republika Czeska

Zasiłek opiekuńczy wypłacany jest osobom, które potrzebują pomocy innych osób w wykonywaniu podstawowych codziennych czynności. Zasiłek jest wypłacany osobom powyżej 1 roku życia, które są w długotrwałym złym stanie zdrowia, tj. zły stan zdrowia trwa powyżej 12 miesięcy i ogranicza zdolność do dbania o siebie i swoje gospodarstwo domowe. Długotrwały zły stan zdrowia musi być uzasadniony medycznie. Kwota zasiłku jest zależna od ustalonego poziomu potrzeb, który mierzony jest poprzez zdolność lub niezdolność do zaspokojenia 10 potrzeb życiowych (mobilność, orientacja, komunikacja, jedzenie, ubieranie się i zakładanie butów, zabiegi higieniczne, potrzeby fizjologiczne, opieka zdrowotna, czynności osobiste, organizacja życia domowego).

Świadczenie jest świadczeniem pieniężnym, co ma umożliwić odbiorcom usług na podejmowanie samodzielnej decyzji o sposobie pozyskania usług – zapłacenie za usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania lub opłacić opiekę w specjalnym ośrodku.

Wprowadzenie świadczeń pieniężnych, mających na celu opłacenie kosztów opieki, w Republice Czeskiej w założeniu miało sprzyjać odpowiedniemu rozwojowi sieci formalnych dostawców usług społecznych. W rzeczywistości cel ten nie został osiągnięty. Duża część świadczeniobiorców uprawnionych do zasiłku nie korzystało z niego w celu zakupu usług opiekuńczych u zarejestrowanego usługodawcy, a świadczenie częściowo było wykorzystywane do zwrotu kosztów nieformalnej opieki

świadczonej przez jego krewnych lub przyjaciół. Sytuacja taka została zaobserwowana także w innych krajach.

Badania ewaluacyjne wskazują, że w krajach w których istnieje możliwość wyboru świadczenia pieniężnego lub usług, większość osób wybiera świadczenia pieniężne kosztem usług, wykorzystując następnie środki pieniężne w ramach nieformalnych grup wsparcia, głównie rodziny⁵.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby w wieku 75 lat lub więcej	2 921 395 (2023 r.)	Główny Urząd Statystyczny (GUS), Bank Danych Lokalnych, kategoria: Ludność (https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/po-dgrup/tablica)	Dostęp do usług świadczonych w ramach bonu pozwalających na zaspokojenie potrzeb w zakresie podstawowych czynności dnia codziennego (rozumianych zgodnie ze skalą ADL i IADL).
Pracujący	Osoby w wieku 40-64 lat ⁶ : 9 509,8 tys. osób (przeciętnie w 2023 r.)	BAEL, Eurostat	Zwiększenie dostępu do usług wsparcia w zakresie opieki nad osobami 75 lat lub więcej, obniżenie kosztów związanych z opieką nad osobami wstępnymi (rodzicami).
Osoby bezrobotne i poszukujące pracy	Osoby bezrobotne - 788 229 (stan na koniec grudnia 2023 r.). Poszukujący pracy – 22 357 (stan na koniec grudnia 2023 r.)	Sprawozdanie MRiPS-01 o rynku pracy	Dostęp do nowych ofert pracy w zakresie wykonywania usług przyznawanych w ramach bonu. Dostęp do oferty szkoleniowej dla osób chcących rozpocząć pracę w zakresie wykonywania usług w ramach bonu.
Bierni zawodowo	2 730, tys. osób (przeciętnie w 2023 r.)	BAEL, Eurostat	Dostęp do nowych ofert pracy w zakresie wykonywania usług przyznawanych w ramach bonu. Dostęp do oferty szkoleniowej dla osób chcących rozpocząć pracę w zakresie wykonywania usług w ramach bonu.
Samorząd województwa	16		Prowadzenie wykazu instytucji świadczących usługi w ramach bonu, realizacja wniosków i przyznanie dotacji dla gmin, sprawozdawczość.
Powiatowe Urzędy Pracy	340	MRPiPS (https://www.gov.pl/web/rodzina/funkcjonowanie-wojewodzkie-i-powiatowe-urzedow-pracy)	Realizacja działań w zakresie szkoleń dla osób chętnych do podjęcia pracy w zakresie wykonywania usług w ramach bonu oraz pośrednictwo pracy w tym zakresie.
Podmioty prowadzące szkolenia	41 956 podmiotów zarejestrowanych w REGON pod numerem PKD 85.59.B - Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane (wg. stanu na 31.12.2023 r.)	GUS, Kwartalna informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON rok 2023	Realizacja działań w zakresie szkoleń dla osób chętnych do podjęcia pracy w zakresie wykonywania usług w ramach bonu.
Gminy	2489	GUS (https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski/)	Realizacja bonu senioralnego, dokonywanie zgłoszeń do wykazu prowadzonego przez wojewodę, sprawozdawczość do wojewody.
Minister do spraw Polityki Senioralnej (KPRM)	1		Monitorowanie realizacji bonu senioralnego, upowszechnianie informacji o realizacji ustawy, podejmowanie rozwiązań służących zapewnieniu jakości usług w ramach bonu.
Podmioty ekonomii społecznej	96,0 tys. organizacji non-profit, 1,3 tys. spółdzielni spełniających	GUS, „Zarządzanie i działalność integracyjna podmiotów	Możliwość realizacji zadań związanych ze świadczeniem

⁵ Paweł Łuczak, „Regulacja opieki długoterminowej w Europie w zakresie opieki nad osobami starszymi: przegląd rozwiązań”, „Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka.”, Zakład Ubezpieczeń Społecznych 2018 r.

⁶ Zstępni osób w wieku 75 lat lub więcej to osoby w wieku 40-64 lat.

	definicję podmiotów ekonomii społecznej (2021 r.)	gospodarki społecznej w 2021 roku”	usług w ramach bonu, w przypadku powierzenia realizacji tego zadania przez gminę.
Pracodawcy i przedsiębiorcy	4 995 tys. podmiotów gospodarki narodowej na koniec 2022 r.	Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2022 r. GUS (https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-2022-r-,1,27.html)	Możliwość realizacji zadań związanych ze świadczeniem usług w ramach bonu, w przypadku powierzenia realizacji tego zadania przez gminę.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) projekt zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Projekt zostanie przekazany do opinii reprezentatywnym organizacjom związków zawodowych, pracodawców, Radzie Dialogu Społecznego.

Projekt ustawy zostanie skierowany do uzgodnień, opiniowania oraz konsultacji publicznych trwających do 12 grudnia 2024 r.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,00	1 557,33	1 986,72	2 390,66	2 755,35	2 838,03	2 947,82	3 056,23	3 160,26	3 254,97	3 336,73	27 284,10
budżet państwa – PIT	0	158,23	201,85	242,89	279,95	288,35	299,50	310,52	321,09	330,71	339,02	2 772,11
JST	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FUS – składki emerytalno-rentowe	0	1 055,09	1 346,01	1 619,68	1 866,75	1 922,76	1 997,15	2 070,60	2 141,08	2 205,25	2 260,64	18 485,01
NFZ - składki zdrowotne	0	258,98	330,38	397,55	458,20	471,95	490,21	508,24	525,53	541,28	554,88	4 537,20
Fundusz Pracy – składki	0	81,70	104,23	125,42	144,55	148,89	154,65	160,33	165,79	170,76	175,05	1 431,37
FGŚP - składki	0	3,33	4,25	5,12	5,90	6,08	6,31	6,54	6,77	6,97	7,14	58,41
Wydatki ogółem	1,50	4 260,18	5 434,36	6 538,96	7 536,19	7 762,32	8 062,56	8 359,05	8 643,54	8 902,52	9 126,05	74 625,73
budżet państwa – wydatki na usługi w ramach bonu	0	4 017,65	5 125,37	6 167,44	7 108,23	7 321,56	7 604,80	7 884,51	8 152,90	8 397,22	8 608,09	70 387,77
JST – koszty realizacji zadań w gminie	0	241,06	307,52	370,05	426,49	439,29	456,29	473,07	489,17	503,83	516,49	4 223,26
budżet państwa – etaty KPRM	0	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	6,70
budżet państwa – utrzymanie i utworzenie i usługi umożliwiające złożenie za jej pośrednictwem wniosku o przyznanie bonu senioralnego	1,5	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	8,00
Saldo ogółem	-1,50	-2 702,85	-3 447,64	-4 148,30	-4 780,84	-4 924,29	-5 114,74	-5 302,82	-5 483,28	-5 647,55	-5 789,32	-47 341,63
budżet państwa	0	-3 860,89	-4 924,99	-5 926,02	-6 829,75	-7 034,68	-7 306,77	-7 575,46	-7 833,28	-8 067,98	-8 270,54	-67 630,36
JST	0	-241,06	-307,52	-370,05	-426,49	-439,29	-456,29	-473,07	-489,17	-503,83	-516,49	-4 223,26
FUS	0	1 055,09	1 346,01	1 619,68	1 866,75	1 922,76	1 997,15	2 070,60	2 141,08	2 205,25	2 260,64	18 485,01
NFZ	0	258,98	330,38	397,55	458,20	471,95	490,21	508,24	525,53	541,28	554,88	4 537,20
Fundusz Pracy	0	81,70	104,23	125,42	144,55	148,89	154,65	160,33	165,79	170,76	175,05	1 431,37
FGŚP		3,33	4,25	5,12	5,90	6,08	6,31	6,54	6,77	6,97	7,14	58,41

Źródła

finansowani Źródłem finansowania zadań wynikających z projektu ustawy będzie budżet państwa.

a	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<ol style="list-style-type: none"> 1. Do obliczeń przyjęto, że z usług wsparcia w ramach bonu będą mogły skorzystać osoby w wieku 75 lat lub więcej, które posiadają niezaspokojone potrzeby w zakresie podstawowych czynności życia codziennego. Wybór tej grupy docelowej wynika z dostępnych danych z badań społecznych. Przykładowo, Europejskie Badanie Warunków Życia (EU-SILC) wskazuje, że w 2022 r., 65,4% osób w wieku 75 lat lub więcej wskazywało na ograniczenie w wykonywaniu czynności, zwykle wykonywanych przez ludzi, spowodowane przez problemy ze zdrowiem i trwające co najmniej 6 miesięcy (wskaźnik GALI). Wśród osób w wieku 60-74 lata udział ten był znacznie niższy i wyniósł 37,6%. 2. Każda osoba w wieku 75 lat lub więcej posiada zstępnego. Założenie przyjęte w związku z brakiem dostępności danych statystycznych dotyczących składu pokoleniowego rodzin w Polsce. Dostępne dane dotyczą jedynie składu pokoleniowego gospodarstw domowych, czyli osób mieszkających w jednym mieszkaniu lub domu. Analiza współczynników dzietności w latach 1960-1985 wskazuje, że przeciętnie na jedną kobietę w wieku rozrodczym przypadało od 2,980 (1960 r.) do 2,329 (1985 r.) dzieci. W całym analizowanym okresie współczynnik ten kształtował się powyżej 2,1. Oznacza, że przeciętnie na jedną kobietę w wieku rozrodczym przypadało powyżej 2 dzieci. 3. Zstępni osób w wieku 75 lat lub więcej to osoby w wieku 40-64 lat. W 2026 r. (tj. w momencie wejścia ustawy w życie) zstępni - osoby urodzone w 1960 r. osiągną już wiek 65 lat. W obliczeniach nie są brani pod uwagę zstępni w wieku powyżej 65 roku życia, gdyż w Polsce jedynie 12% osób w wieku 65-69 lat pracuje, zaś rodzice tych osób mają ponad 85 lat i po uwzględnieniu wszystkich warunków dostępu do bonu, grupa ta może być nieliczna. Zstępni osób w wieku 75 lat (czyli najmłodszej grupy osób, która będzie mogła zostać objęta wsparciem w ramach bonu senioralnego) mają obecnie od 40 do około 55 lat. W 1980 r. (brak dostępu do danych za wcześniejsze okresy) 88,4% urodzeń żywych przypadało na kobiety w wieku 20-34 lata, jedynie 6,4% urodzeń dotyczyło matek w wieku do 19 roku życia. Dodatkowo mediana wieku matki w momencie urodzenia pierwszego dziecka w 1995 r. wyniosła 23,7 lat (źródło: Eurostat, brak wcześniejszych danych). Wobec powyższego przyjęto założenie, że najwcześniejsze urodzenia miały miejsce w wieku 20 lat matki lub ojca, a najpóźniejsze w wieku 35 lat. 4. W obliczeniach przyjęto, że godzina świadczenia usług w ramach bonu w 2026 r. wyniesie 35 zł brutto (tj. 42,17 zł brutto brutto). Wartość ta została wyliczona poprzez podzielenie wartości bonu (2150 zł) przez maksymalną liczbę godzin (tj. 50) i zaokrągleniu otrzymanej wartości stawki godzinowej brutto do pełnych złotych (w dół). 5. Liczba osób w wieku 75 lat lub więcej, która potencjalnie będzie mogła uzyskać wsparcie w ramach bonu została oszacowana przy uwzględnieniu warunków dostępu do bonu przez zstępnych. W tym celu populacja osób w wieku 75 lat lub więcej została skorygowana o odsetek odpowiadający odsetkowi zstępnych pozostających poza zatrudnieniem. Do tego celu wykorzystano wskaźniki zatrudnienia osób w wieku 40-55, 45-59 oraz 50-64 lat (OECD, BAEL). Założono że wartości te będą niezmiennie w całym okresie, którego dotyczą szacunki. 6. Wykorzystując dane z GUS dot. rozkładu wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej w marcu 2024 r. oraz odsetek gospodarstw jednoosobowych i wieloosobowych w których skład nie wchodzi osoby w wieku 60 lat lub więcej (na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2021), skorygowano populację osób w wieku 75 lat lub więcej o odsetek odpowiadający populacji osób osiągających przychody powyżej przyjętego kryterium dla zstępnych. 7. Przyjęto także kryterium dla osoby w wieku 75 lat lub więcej, po przekroczeniu którego bon nie będzie przysługiwał. W obliczeniach przyjęto wartość kryterium w kwocie: <ol style="list-style-type: none"> a. 3 500,00 zł brutto w 2026 r.; b. 4 000,00 zł brutto w 2027 r.; c. 4 500,00 zł brutto w 2028 r.; d. 5 000,00 zł brutto w 2029 r. i kolejnych latach. <p>Badanie Budżetów Gospodarstw Domowych w 2022 r. wskazuje, że gospodarstwa domowe jedno i dwuosobowe wyłącznie z osobami w wieku 60 lat lub więcej, charakteryzują się wyższymi przeciętnymi wydatkami na osobę w gospodarstwie domowym w porównaniu do innych typów gospodarstw domowych. Jest to związane ze zwiększonymi wydatkami wynikającymi ze stanu zdrowia i obniżającej się sprawności psychofizycznej.</p> 8. Wykorzystując dane z badania zdrowia, starzenia i przechodzenia na emeryturę w Europie (SHARE) określono odsetek osób w wieku 75 lat lub więcej doświadczających trudności w realizacji czynności dnia codziennego (według skali ADL oraz IADL) oraz przypisano im hipotetyczną wartość wsparcia w oparciu o liczbę trudności w wykonywaniu czynności wg skali ADL i IADL zgłaszanych przez respondentów badania. Projektowane rozwiązanie przewiduje, że zakres przyznanych usług, a tym samym wysokość bonu, wynikać będzie z potrzeb wskazanych w kwestionariuszu, będącego częścią oceny dokonywanej przez gminy. 9. Liczba osób w wieku 75 lat lub więcej, która potencjalnie będzie mogła uzyskać wsparcie w ramach bonu w 2026 r. wyniesie 288,9 tys. osób (po uwzględnieniu opisanych powyżej warunków dostępu do bonu senioralnego). W grupie tej wyróżnia się: <ol style="list-style-type: none"> a) 97,4 tys. osób o bardzo małych potrzebach wsparcia (są to osoby, które w badaniu SHARE wskazały

	<p>trudności względem wykonywania do 2 czynności dnia codziennego według skali ADL i IADL),</p> <p>b) 97,9 tys. osób o małych potrzebach wsparcia (od 3 do 6 czynności),</p> <p>c) 44,4 tys. osób o umiarkowanych potrzebach (od 7 do 10 czynności),</p> <p>d) 49,1 tys. osób o bardzo dużych potrzebach (od 11 do 15 czynności).</p> <p>W 2035 r. populacja ta wyniesie ok. 618,7 tys. osób.</p> <p>10. Realizacja bonu senioralnego na rzecz 288,9 tys. osób w wieku 75 lat lub więcej wymagać będzie zatrudnienia 47,3 tys. osób świadczących usługi w ramach bonu w 2026 r. W 2035 r. liczba ta wzrośnie do ok. 100 tys. osób.</p> <p>11. W szacunkach uwzględniono także inne wydatki, związane z realizacją bonu:</p> <p>a) koszty realizacji zadania po stronie jednostek samorządu terytorialnego – w wysokości 6% wydatków na usługi świadczone w ramach bonu,</p> <p>b) koszty związane z utworzeniem i utrzymaniem usługi umożliwiającej złożenie za jej pośrednictwem wniosku o przyznanie bonu senioralnego za pomocą środków komunikacji elektronicznej,</p> <p>c) dodatkowe 3 etaty w KPRM (urzędzie odpowiedzialnym za nadzór nad realizacją zadań wynikających z ustawy) z wynagrodzeniem zasadniczym określonym z uwzględnieniem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w KPRM w 2023 r. (na podstawie sprawozdania Szefa Służby Cywilnej), które zostało skorygowane o zmianę kwoty bazowej w służbie cywilnej w 2024 r. oraz proponowany średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2025 r.</p>
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Możliwość rozpoczęcia działalności gospodarczej lub jej rozwoju w sektorze usług realizowanych w ramach bonu senioralnego. Ponadto regulacja umożliwi wyjście z szarej strefy osób świadczących w niej usługi opiekuńcze, co przyczyni się do rozwoju nowych podmiotów gospodarczych lub umożliwi zasilenie potencjalnymi pracownikami obecnie istniejące i działające w obszarze usług opiekuńczych podmioty.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Poprawa dostępności do usług wspierających osoby w wieku 75 lat lub więcej w życiu codziennym. Ułatwienie w godzeniu życia zawodowego i sprawowaniu opieki nad osobami starszymi. Poprawa sytuacji osób w wieku 75 lat lub więcej oraz ich zstępnych poprzez zaspokojenie potrzeb związanych z opieką nad osobą starszą.						
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	Osoby w wieku 75 lat lub więcej	Poprawa jakości życia osób w wieku 75 lat lub więcej w tym w zakresie zapewnienia realizacji podstawowych potrzeb życiowych, które obecnie często pozostają niezaspokojone w związku z brakiem dostępu do usług o charakterze opiekuńczym.						
	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Do obliczeń wykorzystano badania prowadzone przez GUS, w tym prognozę populacji na lata 2023-2060, wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021, badanie EU-SILC, BAEL (Eurostat i OECD), Badanie Budżetów Gospodarstw Domowych, dane dotyczące rozkładu wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej w marcu 2024 r., a także dane ZUS.</p> <p>Aby obliczyć populację osób w wieku 75 lat lub więcej, na wsparcie których zstępni będą mogli ubiegać się o bon senioralny, założono równomierny rozkład cech w każdej warstwie analizy, odpowiadający przeciętnej dla kraju. Brak jest danych umożliwiających zidentyfikowanie ile z osób w wieku 75 lat lub więcej posiada żyjące dzieci, czy też wnuki w przypadku gdy ich dzieci już zmarły. Wobec powyższego konieczne jest przyjęcie założeń upraszczających, które prowadzą (w zależności od założenia) do zawyżenia lub zaniżenia populacji. Przyjęto jednak, że te zawyżenia i zaniżenia w ogólnym rozrachunku w dużej mierze znoszą się.</p> <p>Skalę wpływów do budżetu państwa związanych ze składkami na ubezpieczenia społeczne oraz PIT określono poprzez oszacowanie liczby etatów (w pełnym wymiarze czasu pracy) niezbędnych do zapewnienia opieki dla otrzymanej grupy osób w wieku 75 lat lub więcej, przy założeniu stawki za 1 godzinę wsparcia w wysokości 35 zł brutto w 2026 r. i 168 godzin pracy w pełnym wymiarze czasu pracy.</p> <p>Warunek dotyczący uzyskiwania wynagrodzenia na poziomie co najmniej wynagrodzenia minimalnego nie był badany, z uwagi na brak dostępu do danych jednostkowych. Zgodnie z badaniem BAEL, w 2022 r. jedynie ok. 5% osób w wieku 40-64 lata pracowało w niepełnym wymiarze czasu pracy. Nieznany jest jednak poziom</p>							

	<p>wynagrodzenia tych osób, stąd brak jest możliwości dokonania korekty populacji osób w wieku 75 lat lub więcej względem przychodów zstępnych. Biorąc pod uwagę niski udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy, brak korekty nie powinien wpływać znacząco na wyniki szacunków.</p> <p>Przychody osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą i rolników oraz osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych nie są badane. Zakłada się, że udział populacji osiągających dochody powyżej kryterium dochodowego jest taki sam jak w przypadku osób otrzymujących wynagrodzenie za pracę.</p>
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz: Brak.	

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowane rozwiązanie będzie miało wpływ na rynek pracy, gdyż stworzy możliwość zatrudnienia osobom obecnie nieaktywnym zawodowo lub bezrobotnym przy świadczeniu usług w ramach bonu senioralnego. Jest to szczególnie ważne w przypadku terenów wiejskich, o ograniczonych możliwościach podjęcia zatrudnienia w miejscu zamieszkania (poza rolnictwem). Zatrudnienie przy świadczeniu wsparcia w ramach bonu będą mogły podejmować także osoby, które z powodów rodzinnych (opieka nad dziećmi, osobą dorosłą wymagającą wsparcia) będą mogły, po odpowiednim przeszkoleniu, podjąć pracę w wymiarze czasu im odpowiadającym i blisko swojego miejsca zamieszkania. Ponadto wzrośnie liczba osób pracujących jako opiekunowie osób starszych.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Wprowadzenie bonu senioralnego przyczyni się do poprawy jakości życia osób starszych, zapewnienia kontaktu z innymi osobami, a także realizacji ich podstawowych czynności życia codziennego. Tym samym usługi będą przyczyniały się do zmniejszenia tempa utraty zdrowia wynikającą z np. osamotnienia, braku możliwości zadbania o odpowiedni posiłek, regularność zażywania leków czy kontakty międzyludzkie. Regularne spotkania z osobami świadczącymi usługi w ramach bonu, pozwolą także na wczesną identyfikację potencjalnych problemów zdrowotnych i uzyskania dostępu do odpowiedniego leczenia.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2026 r., z wyjątkiem art. 32 ust.1 (tj. stworzenie i udostępnienie usługi umożliwiającej złożenie za jej pośrednictwem wniosku o przyznanie bonu senioralnego za pomocą środków komunikacji elektronicznej, który wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia).

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja nastąpi po dwóch latach od wejścia w życie ustawy. Ewaluacja zostanie przeprowadzona na podstawie informacji pochodzących ze sprawozdawczości. Badaną miarą będzie m.in. liczba osób, którym przydzielono świadczenia w ramach bonu senioralnego.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.